

Sind selleks sundida. Vanuse hindamine ei pruugi alati anda tõeseid vastuseid. Kui ametivõimudel on kahtlusi Sinu vanuse suhtes, peavad nad lahendama küsimuse Sinu kasuks ja kohtlema Sind lapsena.

- Sind ei tohi kinni pidada põhjusel, et oled vanematest eraldatud laps. Kui Sa rikud seadust, siis peab Sind kohtlema nii nagu selles riigis elavat seadust rikkunud last.
- Sinu perekonna otsimist saab algatada vaid Sinu nõusolekul ja tingimusel, et see ei seaks ohtu Sind ja Sinu perekonda.
- Sinu hooldusele paigutamisel peab lähtuma Sinu olukorrast ja sellest, mis on Sulle parim. Sul peab olema võimalus elada perekonnas, kuid kui Sulle on parem, siis peab võimaldama Sul elada koos teiste lastega majutuspaigas ja saada tuge hooldustöötajatelt. Sind ei tohi paigutada elama koos täiskasvanutega, kes ei ole Sinu hooldajad. Sul on õigus saada arstiabi, vajadusel haiglaravi ning käia koolis samaväärselt nagu lastel, kes elavad selles riigis. Vanemad lapsed, kes soovivad töötada, peavad saama võimaluse osaleda kutseõppes. Neile, kes vajavad sotsiaalset toimetulekuabi, peab seda võimaldama samadel alustel nagu lastele, kes elavad selles riigis.
- Sinu olukorda peab hindama Sinu huvides parima otsuse tegemise valguses. See on põhiprintsiip, kui otsustatakse Sinu jäämise üle sellesse riiki. Kui sa enne otsuse tegemist saad 18 aastat vanaks, tuleb otsuse tegemisel ikkagi lähtuda sellest, et oled laps.
- Sul on õigus tasuta õigusabile, et toime tulla kõigi vajalike toimingutega riiki jäämise taotlemisel.
- Sinu taotlust peavad menetlema varjupaiga ja sisserände küsimustes pädevad ametnikud, kellel

on teadmised ka lapse õigustest. Kui Sa ei ole nõus Sinu suhtes tehtud otsusega, on Sul õigus see edasi kaevata. Ametivõimudega kohtuma minnes on Sul õigus kaasa võtta õigusnõustaja või isik, keda usaldad. Sellest, mis Sinuga on juhtunud, pead saama kirjeldada Sinule sobival viisil, sealhulgas ka kirjutades või joonistades.

- Ametiisikud peavad Sinu taotluse suhtes otsuse tegemisel arvesse võtma nii Sinu vanust kui ka seda, et sul võib olla raskusi kirjeldada Sinu või Sinu perega juhtunut. Ametiisikud peavad lubama Sul riiki jääda, kui neil ei ole teavet sellest, mis juhtub Sinuga, kui peaksid riigist lahkuma.
- Riigi valitsus peab toetama Sinu taasühinemist oma perega, kui see on Sinu huvides parim.
- Kui Sinu tagasipöördumine kodumaale ei ole turvaline või seal ei ole kedagi, kes Sinu eest hoolitseks, peab Sinu huvides lubatama Sul jääda sellesse riiki. Sul on õigus saada abi ja toetust oma elu korraldamiseks.
- Sa saad tagasi minna oma kodumaale vaid siis, kui see on Sinu huvides parim. Sel juhul peab Sind saatma inimene, keda usaldad. Enne Sinu tagasisaatmist peavad ametivõimud veenduma, et naasmine koduriiki on ohutu, ning kuna Sa oled laps, siis peab seal olema täiskasvanu, kes Sind vastu võtab ja Sinu eest hoolitsema hakkab.

Lisa informatsiooni saamiseks võta ühendust

Programm „Vanematest eraldatud lapsed Euroopas“
www.separated-children-europe-programme.org

Voldiku väljaandmist toetab
 Euroopa Komisjoni Daphne III
 programm

TEAVE HEA TAVA PÕHIMÕTETEST VANEMATEST ERALDATUD LAPSELE, KES VIIBIB VÄLJASPOOL OMA PÄRITOLU RIIKI

SCEP NOORTE VÕRGUSTIK

&

Separated Children in Europe Programme

Põhineb Hea tava aktil, 2009

Vanematest eraldatud laps on laps, kes ilma vanemateta või lähedase inimese/hooldajata on lahkunud oma kodumaalt. Põhjuseid, miks laps lahku oma kodumaalt, on mitmeid, näiteks vajab ta kaitset, kuna tema kodumaal on sõda, ta võib põgeneda, et pääseda vaesusest ja puudusest või on täiskasvanute poolt kasusaamise eesmärgil kodumaalt ära saadetud.

Programm „Vanematest eraldatud lapsed“ (SCEP) on Euroopa riikide organisatsioonide koostöörühm, kes seisab selle eest, et vanematest eraldatud laste kaitse ja õigused oleksid tagatud. Programmi juures tegutseb ka noorte võrgustik.

Käesolevas voldikus on teave sellest, milline on SCEP-i arvates parim kaitse ja hoolitsus vanematest eraldatud lapsele. Samas võib sinu poolt kogetu olla sellest erinev. SCEP ja SCEP-i noorte võrgustiku arvates peaksid Sa teadma oma õigusi, mis on kirjas lapse õiguste konventsioonis – www.unicef.ee.

Kui vajad abi selle voldiku lugemiseks ja teksti mõistmiseks, pöördu oma hooldaja või mõne teise inimese poole, keda usaldad.

Tähtsad põhimõtted, mida täiskasvanud, kes hoolitsevad Sinu eest või kes osalevad Sinu rahvusvahelise kaitse tagamise protsessis, peavad meeles pidama

- Täiskasvanutel on kohustus tegutseda Sinu huvides. Iga laps on erinev, mis ühe lapse jaoks on parim hoolitsus ja abi, ei pruugi olla parim teisele.
- Sul on õigus elule. Selle riigi valitsus, kuhu Sa oled tulnud, peab tagama sulle turvalisuse ning kõik vajaliku sinu eluks ja arenguks.
- Sul on õigus samasugusele kohtlemisele nagu lastel, kes on selle riigi, kuhu oled tulnud, kodanikud või alalised elanikud.

- Sul on õigus öelda oma arvamus oma tuleviku kohta, ning täiskasvanud peavad seda arvesse võtma, kui võtavad vastu Sind puudutavaid otsuseid. Sa võid vajada abi oma mõtete selgitamiseks täiskasvanutele.
- Sulle peab rääkima Sinu õigustest ja kohustustest ning asjaoludest seoses viibimisega uues riigis. Sulle peab seda teavet edasi andma viisil ja keeles, millest Sa aru saad.
- Sul on vajadusel õigus kasutada tõlgi abi. Täiskasvanud peavad tagama, et tõlk räägib keelt, mida Sina kasutad, ning et Sa saad aru, mida räägitakse.
- Täiskasvanud peavad tagama, et isiklikku teavet Sinu kohta ei avaldata võõrastele. Seda teavet võib kasutada vaid juhul, kui see osutub vajalikuks Sinu või mõne teise lapse turvalisuse huvides.
- Sul on õigus säilitada emakeeleoskus ja sidemed oma kultuuri ja usuga.
- Erinevad organisatsioonid, kes on kaasatud Sinu elu korraldamisse, peavad Sinu suhtes otsuseid vastu võttes tegema koostööd.
- Täiskasvanutel, peavad olema teadmised Sinu kultuuritavade, et Sinuga suhelda ja Sind kohelda Sulle turvalisel viisil.
- Täiskasvanud peavad Sinu suhtes otsuseid vastu võttes silmas pidama, et need võimaldaksid Sul oma tulevikuplaane kujundada.
- Kõik Sinu suhtes tehtavad otsused tuleb teha hoolikalt kaaludes, kuid vältides pikka ooteaega.

Vanematest eraldatud lapsena

- On Sul õigus taotleda varjupaika ning jääda uude riiki niikauaks, kuni Sinu taotlus on läbi vaadatud. Põhjused, miks lapsed ja täiskasvanud vajavad

varjupaika, võivad olla erinevad.

- Kui Sa ei soovi taotleda varjupaika, siis peab Sulle võimaldatama jääda uude riiki seniks, kuni otsus, mis on Sulle parim, vastu võetakse.
- Kui oled toimetatud uude riiki täiskasvanute poolt, kes sunnivad Sind tegema Sulle kahjulikke ja/või ebaseaduslikke tegevusi, peab riik Sind kaitsma. Sind ei tohi kohelda kui kurjategijat ega sundida Sind osalema nende täiskasvanute tagaotsimises tingimusega, et sel juhul saad riiki jääda. Sulle peab võimaldatama jääda uude riiki seniks, kuni otsus, mis on Sulle parim, vastu võetakse.

Kohtlemine ja hoolitsus

- Kui saanud uue riigi piirile on Sul õigus riiki siseneda.
- Sulle vajaliku kaitse tagamiseks on oluline, et piirivalveametnikud saavad Sinult teabe, et oled vanematest eraldatud.
- Sulle peab määrama eestkostja, kes osaleb kõigis Sinu suhtes tehtavates otsustustes. Eestkostja aitab vahendada Sinu mõtteid ja soove ning tagab, et saaksid teenuseid, mis on Sulle vajalikud. Eestkostja abistab Sind suhtlemisel ametnikega ja seisab eelkõige hea selle eest, et Sinu suhtes tehtavad otsused lähtuksid Sinu huvidest.
- Selle riigi ametnikud, kuhu oled saanud, peavad saama teadlikuks Sinu olemasolust. Selleks, et tagada Sulle kohane hoolitsus ja kaitse, peavad ametnikud Sinuga vestlema. Et vestlus toimiks Sulle turvalises õhkkonnas, saad endaga kaasa võtta isiku, keda usaldad.
- Kui ametnikud Sinu ütlesid Sinu vanuse kohta ei usu, ei pea Sa nõustuma osalemisega vanuse hindamise testis. Ka ei ole ametivõimudel õigust